

Γνωρίζετε το νότιο πράσινο ζώυφιο;

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов

Дата: 05.03.2019 Брой: 3/2019

Η ευρεία εξάπλωση της νότιας πράσινης ασβόλου, η τάση της να μεταναστεύει σε κατοικίες και η ανεπαργής γνώση γι' αυτήν προκαλούν ανησυχία σε ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού σε πολλά μέρη της χώρας. Η μαζική αναπαραγωγή του εντόμου κατά τους ξηρούς και ζεστούς καλοκαιρινούς μήνες είναι συχνά ο λόγος για ζημιές σε λαχανικές καλλιέργειες όπως ντομάτες, πιπεριές, μελιτζάνες και φασόλια σε οικιακούς κήπους και σε περιοχές κοντά σε οικισμούς σε πολλές περιοχές. Πώς μπορεί να περιοριστεί η επιβλαβής δραστηριότητα της ασβόλου;

Τα ενήλικα έντομα και οι нύμφες προκαλούν ζημιές σε φυτά από περισσότερες από 30 οικογένειες αλλά προτιμούν ντομάτες, πιπεριές, μελιτζάνες, φασόλια και άλλες καλλιέργειες που σχηματίζουν καρπούς και λοβούς. Προκαλούν ζημιές σε όλα τα φυτικά όργανα, αλλά προτιμούν καρπούς σε ανάπτυξη, νεαρούς βλαστούς και ακροφύσια, και νεαρούς λοβούς. Κατά τη διατροφή, οι ασβολοί «εγχέουν» πεπτικές ενζύμες στα κατεστραμμένα

όργανα και απορροφούν την υγροποιημένη ουσία. Οι ιστοί γύρω από το σημείο τροφής πεθαίνουν. Οι καρποί γίνονται διάστικτοι με πολυάριθμες κηλίδες που αρχικά είναι γκριζολευκές και αργότερα γίνονται καφέ και σκουραίνουν. Οι νεαροί καρποί της ντομάτας αναπτύσσονται κακώς, παραμορφώνονται και τις περισσότερες φορές στεγνώνουν. Υπό σοβαρή βλάβη μοιάζουν με φυτοτοξικότητα από θείο. Οι βλαστοί και τα ακροφύσια είναι διάστικτα με γκριζολευκές και καφετιές κηλίδες και, υπό έντονη μόλυνση, αναπτύσσονται κακώς και υστερούν σε σχέση με τα άθικτα φυτά. Η ζημιά σε συνθήκες αγρού είναι πιο σοβαρή στις ντομάτες, και σε θερμοκήπια – στις πιπεριές, ντομάτες και μελιτζάνες. Οι нύμφες πρώτου σταδίου δεν τρέφονται· οι нύμφες δεύτερου–τέταρτου σταδίου προκαλούν ελαφριές ζημιές, ενώ τα πιο επιβλαβή είναι τα ενήλικα και οι нύμφες πέμπτου σταδίου.

Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες το ενήλικο έντομο είναι πράσινο, ενώ στην περίοδο φθινοπώρου-χειμώνα είναι κιτρινοκαφέ. Στο μπροστινό μέρος του pronώτου υπάρχουν 3–5 λευκωπά σημεία, και στις πλευρές του σώματος – διαμήκη μαύρα σημεία. Τα αυγά είναι ωχρά κίτρινα λίγο μετά την ωοτοκία, και αργότερα – ανοιχτό πορτοκαλί, βαρελοσχήματα, με ακτινωτές προεξοχές στην επάνω πλευρά. Η нύμφη πρώτου σταδίου είναι κοκκινωπή με ανοιχτά πόδια και κεραίες· το δεύτερο στάδιο – με κόκκινη κοιλία και μαύρο κεφάλι, θώρακα και πόδια· το τρίτο και τέταρτο στάδιο – με πράσινο κεφάλι και ραχιαία πλευρά και κίτρινα σημεία στην επάνω πλευρά και στις πλευρές της κοιλίας, και το πέμπτο στάδιο – με κιτρινοπράσινη κοιλία και κόκκινα διαμήκη σημεία στο σώμα.

Το είδος αναπτύσσει δύο και μερικώς τρίτη γενιά ετησίως στον ανοιχτό χώρο και διαχειμάζει ως ενήλικο έντομο σε φυτικά υπολείμματα, κάτω από φλοιό δέντρων, στο έδαφος, σε εγκαταλελειμμένα και κατοικημένα κτίρια και

σε άλλα προστατευμένα μέρη. Το βράδυ και τη νύχτα τα έντομα έλκονται έντονα από το φως. Η ανάπτυξη ενός κύκλου ζωής εξαρτάται κυρίως από τη θερμοκρασία, το φυτό ξενιστή και τη σχετική υγρασία. Βέλτιστες συνθήκες είναι θερμοκρασία 28–30°C και σχετική υγρασία 65–80%. Υπό τέτοιες συνθήκες και με τον προτιμώμενο ξενιστή ντομάτα, μια γενιά αναπτύσσεται σε 20–25 ημέρες, και υπό άλλες συνθήκες – από 25–35 έως 40–65 ημέρες. Η νύμφη πρώτου σταδίου αναπτύσσεται ταχύτερα – σε 3 ημέρες, και η πιο αργή – 8 ημέρες – είναι η ανάπτυξη της νύμφης πέμπτου σταδίου. Οι ασβολοί αρχίζουν να εγκαταλείπουν τους χειμερινούς τους καταφύγια όταν η θερμοκρασία ανέβει πάνω από 14–15°C – στο δεύτερο δεκαπενθήμερο του Απριλίου – αρχές Μαΐου. Τρέφονται εντατικά για αρκετές εβδομάδες, ζευγαρώνουν και αρχίζουν να γεννούν αυγά τη νύχτα. Η ωοτοκία ξεκινά στο δεύτερο δεκαπενθήμερο του Μαΐου. Τα αυγά τοποθετούνται στην κάτω πλευρά των φύλλων, σε νεαρούς καρπούς, σε λοβούς και σε βλαστούς σε ομάδες των 25–30 έως 120–130 αυγών ανά ομάδα. Είναι κολλημένα μεταξύ τους και στο σημείο ωοτοκίας. Ένα έντομο γεννά έως και 250 αυγά με διαλείμματα για πρόσθετη διατροφή. Υπό βέλτιστες συνθήκες το στάδιο του αυγού διαρκεί 5–6 ημέρες, και το νυμφικό στάδιο – 15–25 ημέρες. Οι νύμφες αρχίζουν να εκκολάπτονται προς το τέλος Μαΐου–αρχές Ιουνίου. Οι νεαρές νύμφες (πρώτου σταδίου) παραμένουν σε ομάδες γύρω από τα χορίωνα των αυγών (η εκκόλαψη όλων των αυγών της ομάδας συμβαίνει σχεδόν ταυτόχρονα), μια συμπεριφορά που αναπτύχθηκε κατά την ατομική ανάπτυξη για να εξασφαλίσει προστασία από φυσικούς εχθρούς, δυσμενείς θερμοκρασίες και χαμηλή σχετική υγρασία. Οι νύμφες δεύτερου και τρίτου σταδίου ζουν επίσης αγελαία, ενώ οι νύμφες τέταρτου και πέμπτου σταδίου οδηγούν μοναχικό τρόπο ζωής και τις περισσότερες φορές κατοικούν στα ακροφύσια των φυτών το πρωί. Όταν κλονιστούν ή υποβληθούν σε άλλη μηχανική επίδραση, πέφτουν στην επιφάνεια του εδάφους και παραμένουν ακίνητες για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα – μια συμπεριφορά γνωστή ως καταληψία, ακινησία και θανατώση, η οποία είναι σημαντική για την πρόγνωση.

Ενήλικες ασβολοί της πρώτης γενιάς εμφανίζονται προς το τέλος Ιουνίου–αρχές Ιουλίου, και της δεύτερης γενιάς – στο τέλος Ιουλίου–πρώτο δεκαπενθήμερο Αυγούστου. Τον Ιούλιο, Αύγουστο και το πρώτο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου, οι συνθήκες για αναπαραγωγή και επιβλαβή δραστηριότητα είναι οι πιο ευνοϊκές και η ζημιά είναι πιο σοβαρή σε ντομάτες, γλυκές πιπεριές και μελιτζάνες υπό συνθήκες άρδευσης. Ασβολοί μιας μερικής τρίτης γενιάς εμφανίζονται στο δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου. Στο τέλος Σεπτεμβρίου και τον Οκτώβριο οι ασβολοί μετακινούνται σταδιακά στα χειμερινά τους καταφύγια. Οι χαμηλές θερμοκρασίες κατά τους χειμερινούς μήνες σε χώρες της εύκρατης ζώνης περιορίζουν την εξάπλωση του εντόμου, και σε πολύ ψυχρούς χειμώνες η θνησιμότητά του φθάνει το 70–80% (ο χειμώνας του 2017). Οι θηλυκές ασβολοί, τα πιο σκουρόχρωμα μορφώματα και τα άτομα καλά προμηθευμένα με λίπος αντέχουν τις χαμηλές θερμοκρασίες πιο επιτυχημένα. Το φθινόπωρο, ενήλικοι ασβολοί μεταναστεύουν μαζικά σε κατοικίες, προσελκυσμένοι από το φως. Κατά την περίοδο 2007–2013 και το 2016, το είδος αναπαράχθηκε μαζικά λόγω ξηρών και ζεστών καλοκαιριών και

προκάλεσε σοβαρές ζημιές σε ντομάτες, πιπεριές, μελιτζάνες και φασόλια σε οικιακούς κήπους και σε περιοχές κοντά σε οικισμούς σε πολλές περιοχές της χώρας.

Πώς μπορεί να περιοριστεί η επιβλαβής δραστηριότητα της ασβόλου;

*Καλλιεργητικές εργασίες εδάφους, ισορροπημένη λίπανση της καλλιέργειας, άρδευση, εκτέλεση εργασιών στα πράσινα μέρη των φυτών·

*Καθαρισμός των αγρών από φυτικά υπολείμματα αμέσως μετά τη συγκομιδή·

*Σπορά επεξεργαστικών φασολιών τον Απρίλιο και Ιούνιο για να προσελκύσουν τα έντομα και να τα καταστρέψουν με εντομοκτόνα·

Το Clavitus είναι ένα εντομοκτόνο πλήρως οργανικής προέλευσης και διαμορφώνεται με βάση άλατα καλίου και λιπαρά οξέα. Δεν περιέχει συμβατικά φυτοφάρμακα και αντιπροσωπεύει έναν τριπλό συνδυασμό αλάτων καλίου λιπαρών οξέων, φυτικών ελαίων και αιθέρων ελαίων, που εξασφαλίζει αποτελεσματική προστασία από τη νότια πράσινη ασβόλο.

* Το άρθρο ενημερώθηκε στις 29.02.2024.